

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tretjek. Naročnina letno 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 3112

Pred glavno skupščino

Z našim uedinjenjem so začutili naši stanovski borci potrebo, ustanoviti stanovsko organizacijo, ki naj objame vse narodno učiteljstvo in ga združi v duhu državnega, narodnega in stanovskega edinstva, in tako osnuje temelje za uspešno prosvetno, kulturno in socialno delo v stanu samem, kakor tudi med narodom. Ti borci za naše stanovsko združenje so dobro vedeli, da potrebuje stan, ki mora zidati temelje narodovi kulturi, močno organizacijo, močno oporo, da bo mogel z uspehom izvršiti vzvišene naloge, pa tudi ščititi in braniti interese svojega članstva.

Po težkih borbah je bilo osnovano naše Udruženje, a na žalost so se že od vsega početka pojavljale v njem motnje in nesoglasja, ki so ovirale uspešno delo in povoljen razvoj. Vse te borbe pa niso bile načelne značaja, niti programatične, marveč največkrat osebne, podpirane od raznih političnih grup.

Da je bil položaj v našem udruženju od vsega početka težak, se ne smemo in ne moremo čuditi, ako pomislimo, da je učitelj, posebno oni med narodom, pogostokrat edini intelektualni in duševni delavec, ki je moral hočeš nočeš vsled obstoječih razmer poseči intenzivneje v politiko. Povsem naravno je, da so razboritejši in ognjevitější zanesli politične in tudi osebne zadeve v Udruženje, kar se je posebno opazilo na burnih skupščinah, ki jih je javnost kritikovala. V takem stanju Udruženje ni moglo dosežati popolnih, vendar je kljub vsem težkostim doseglo lepe uspehe za stan, kakor tudi za prospeh narodne šole.

Prišel je zlom političnih strank in zlih vplivov na stanovsko organizacijo, prišla je nova ureditev države po banovinah, kateri ureditvi je sledila tudi razdelitev sekcij v našem Udruženju. Prenehale so stare politične grupacije in borbe, učiteljstvo se je oddaljilo v trdni veri, da je zanj nastopil čas mirnega in plodnega dela, da so za večno minile borbe, ki so mu zadale toliko zla in škode.

Mesto mirnega dela in intenzivne skrbi za prospeh šole in stanu so se v Udruženju ponovno pojavile motnje, ki so izvale ne ljube borbe na letnih skupščinah, od katerih je bila najburnejša in za ugled učiteljstva najporaznejša zadnja v Ljubljani. Trdno smo bili uverjeni, da se bo baš v Ljubljani doseglo pomirjenje in se bo naša trdna baza za nadaljnjo, povoljno utrditev smernic za delo v organizaciji.

Poostrena nasprotstva vsled nekritičnih izjav in raznih člankov so stanje tako poostrižila, da je bilo onemogočeno vsako delo. Po neuspešni končani skupščini je nastalo nekako medvladje v znamenju konferenc in pogajanj glede pravil, načina glasovanja, pravilnika, osebe predsednika in za vse mogoče manj aktualne zadeve.

Nešteto krat je dokazano, da je vse jugoslovansko učiteljstvo prožeto iskrenega državnega čuta in neomajane ljubezni do svojega naroda. Vsi vemo, čutimo in delamo v trdni zavesti, da je en kralj, en narod in ena skupna država naša sreča in naš spas. Na čelu in v vodstvu naše organizacije hočemo zato osebe, ki bodo prožete s temi idejami, pošteni in značajni, sposobni in delavoljni, za koristi stanu, šole in narodne izobrazbe. Takih mož hočemo in le za take morejmo glasovati naši delegati, odločno pa odkloniti in zavrniti vsakere mahinacije, pa naj pridejo od katerikoli strani.

Zavedamo se, da smo utrpeli v času razdora in brezplodnih prerekaj dovolj škode in, da sedanji časi niso zato, da se bore posamezne skupine in poedinci na škodo ugleda našega vzvišenega stanu. Dovolj smo že izgubili dragocenega časa, dovolj ugleda in materialnih dobrin, zato hočemo miru in dela.

Naš zakon o narodnih šolah, osnova za naše uspešno delo v šoli, nujno potrebuje pravilnika.

Učni načrti so na dnevnem redu. Rešuje se važno vprašanje, ki ima nalogo usmeriti za več let naše šolstvo in to brez sodelovanja našega Udruženja kot predstavnika onih delavcev, ki so poklicani in odgovorni oblastem in narodu za uspehe in neuspehe.

Bremena, ki so naložena na ramena učiteljstva v šoli, posebno pa na polju narodnega izobraževanja, so težka in odgovorna. Če hoče učitelj izvršiti svoje poslanstvo vztrajno in uspešno, je potrebno, da se zaseda in ukorenini v svojem službenem kraju, da spozna vse prilike in okoliščine, ki njegovo delo pospešujejo ali ga ovirajo. Da more ta položaj proučiti, mu je nujno potrebna stalnost. Brez stalnosti ne more biti povoljni in trajnih uspehov. Le oni učitelj, ki ga je narod spoznal in vzljubil in vidi v njem svojega učenika in vodnika, ima vanj zaupanje, bo

dosegel v polni meri to, kar želi in kar od njega zahtevata narod in država.

Pri tem pa mora uživati učitelj pri svojem delu, ki ima vse polno opazovalcev, kritikov in sodnikov, popolno zaščito. Današnji disciplinski predpisi učiteljstva ne morejo zadovoljiti in mu tudi niso v pomoč pri njegovem udejstvovanju. Zbog našega eksponiranega stališča je treba učiteljstvu takih disciplinskih predpisov, da se bo na podlagi njih lahko branilo in zastopalo svoje koristi.

Naš učiteljski naraščaj čaka na delo, narodni podmladek na pouk in izobrazbo. Obojim je treba dati, kar žele in potrebujejo. Nujna mora biti skrb našega Udruženja, da se otvorijo tam kjer je potreba nove šole in da se razbremenijo prenapolnjeni razredi. V učiteljskih vrstah še ni nadprodukcije in je tudi kmalu ne bo, ako se pristopi k ureditvi naše šole po zahtevah zakona o narodnih šolah.

Učiteljica je bila in je še danes, pa naj je poročena in neporočena, naša vrla sodelavka, zato zasluži za svoje delo, ki ga vrši povsem vzporedno s svojimi kolegi neokrnjene prejemke. Med učiteljstvom, ki deluje med narodom je nad polovico učiteljic, od teh dobršen del poročenih. Ocena vsega učiteljskega šolskega in izvenšolskega dela je povoljna in celo odlična. To znači, da gre priznanje za uspeh enako njim, in ni povoda odstopiti od načela: za enako delo, enako plačilo.

Poročilo o delu glavnega odbora JUU v l. 1933/34.

»Narodna prosveta« št. 4 in 5 od 4. avgusta t. l. priobčuje poročilo o delu glavnega odbora JUU, ki ga v celoti priobčujemo:

Ne spuščamo se v ocenjevanje vzrokov, ker v sedanjem momentu ne smatramo to za oportuno, kakor tudi ne smatramo za oportuno podajati samokritiko svoje smeri in opredeljevanja v tej burni fazi življenja našega udruženja, pač pa moramo konstatirati dejstvo, da v preteklem poslovnem letu ni moglo biti radi močnih notranjih trenj in konfliktov govora o večjem načrtnem delu, nego so se odpravljali le dnevni posli. Razume se, da je to vplivalo tudi na avtoritativno pozicijo udruženja med članstvom, kakor tudi na zunaj pred širšo publiko in pred predpostavljanimi. Iz istih razlogov ni mogla biti naša konzulativna vloga, kakor tudi zavzemanje stališč v naših prosvetnih in stanovskih problemih kompaktno in edinstveno, marveč posamezno in brez skupno odredene smeri in zato manj uspešno.

Zaradi tega prosimo, da se to poročilo o delu v preteklem letu, ki ga želimo podati verno in objektivno, ocenji po možnostih in pogojih, pod katerimi se je delovalo.

Organizacija.

Naša organizacija je tudi pod temi zelo nepovoljnimi pogoji obdržala svoje številčno stanje ter ga celo nekoliko povečala. Navzlic temu, da so notranja trenja delovala zelo negativno na vpis članstva, je vendarle zmagala pozitivna in čvrsta vera, da se bosta vrnila v udruženje sloga in sporazum in s tem tudi moč in ugled Udruženja.

Danes izgleda številčno stanje članstva po posameznih sekcijah sledeče:

Pregled sreskih učiteljskih društev po banovinskih sekcijah 1933/34.

Sekcije	Število sreskih društev	Vpisanih članov	Številčno stanje učiteljstva 1934.
1. Beogradska	3	443	629
2. Dravska	34	3158	3899
3. Drinska	29	1480	1883
4. Dunavska	51	3681	4902
5. Moravska	35	1628	2255
6. Primorska	12	526	1369
7. Savska	58	3656	4737
8. Vardarska	35	1758	2542
9. Vrbaska	17	637	866
10. Zetska	26	1246	1615
Skupaj	300	18213	24697
Preteklo leto je bilo	284	17367	—
Za leto 1933/34	300	18213	24697
Razlika	+16	+847	—

Primerjalna tabela 1932/33 1933/34

Sekcije	Število sreskih društev	Številčno stanje članstva	Število sreskih društev	Številčno stanje članstva
1. Beogradska	3	424	3	443
2. Dravska	33	3223	34	3158
3. Drinska	28	1469	29	1480
4. Dunavska	50	3665	51	3681
5. Moravska	35	1510	35	1628
6. Primorska	13	564	12	526
7. Savska	60	3740	58	3656
8. Vardarska	33	1676	35	1758
9. Vrbaska	18	634	17	637
10. Zetska	25	1141	26	1246

Solsko delo je narodnemu učitelju točno začrtano z zakonom o narodnih šolah in z učnimi načrti. Ne tako na polju narodnega izobraževanja. Bodoče vodstvo našega Udruženja bo imelo važno in hvaležno nalogo, sodelovati pri osnutku projekta za udejstvovanje učiteljstva na polju narodnega izobraževanja. Prav tako, kakor šolsko delo, mora biti učitelju jasno začrtano izvenšolsko udejstvovanje, mu točno določen delokrog, pa tudi zaščita.

Vse te naloge, ki jih je dosedanje vodstvo v zadnjem času vsled notranjih borb prezrlo ali se za nje ni zadostno brižno zavzelo, čakajo novega vodstva naše skupne organizacije. Treba bo mož dela in vztrajnosti, zato pa je dolžnost naše delegacije, da glasuje le za osebe, ki nudijo polno garancijo za bodoče delo. Verujemo v pravo stanovsko zavest in ponos, prepričani smo, da hoče ogromna večina jugoslovanskega učiteljstva postaviti našo organizacijo na zdravo bazo nacionalne in stanovske zavesti. Prepričani pa smo tudi, da je v naših vrstah dovolj krepkih in deloljubnih osebnosti, ki bodo v polni meri izvršile poverjeno jim nalogo.

Delegati, v vaših rokah je bodočnost naše organizacije, naše stanovske zavesti in našega ponosa, pa tudi naše šole in koristi našega naroda. Odločite se za moč, ki bo odločno in požrtvovalno zastavila svoje sile in zmožnosti v prid stanu, napredka šole in blaginje države.

Kot se razvidi iz gornjih tabel se številčno stanje našega članstva od leta do leta povečava, vendar moramo konstatirati, da je v vsej državi še precej neveljanega učiteljstva.

Naši naporji morajo biti usmerjeni v prvi vrsti v to, da se po možnosti vse učiteljstvo včlani ter deluje in vpliva na dviganje ugleda našega udruženja.

Dasiravno so se vsa sreska društva bavila in interesirala tudi z našimi težkimi notranjimi razmerami, vendar so se mnoga bavila s svojimi strokovnimi in stanovskimi vprašanji. Obžalovati je le, da ostanejo mnoga predavanja in vse delo za širši učiteljski krog neopazena v društvenem arhivu. Mnogo bolj bi bilo, da bi se ta predavanja napisala vedno v duplikatu in bi se vedno poslali po en izvod centralni upravi, da ga po oceni eventualno uporabi v naših listih in vsekakor tudi honorira. Na ta način damo pobudo za zdravo tekmovalje in selekcijo najboljših izmed naše mladine. Ravno tako imamo na mnogih krajih glasbene, diletantske in druge odseke, ki odlično delujejo, in ki jih je treba povsod forsirati. Naši sekcijki odbori bi imeli nalogo vse to podpirati in spodbujati k delu.

Potrebno bi bilo, da one naše sekcije, ki do sedaj še niso, započnejo z akcijo za zidanje lastnih domov. V tem pogledu so nekatere sekcije dosegle zavidanja vredne rezultate, a obstaja tudi možnost, da dosežejo to tudi ostale.

Novi glavni odbor bo moral smarati kot eno od svojih prvih dolžnosti, da to delo forsira in organizira.

Seje glavnega odbora.

Večina dela letošnjih sej glavnega odbora je obstojala v reševanju našega notranjega

problema in je to delo širšim vrstam našega članstva znano. Iskal se je izhod iz teške situacije, iskala se je sloga in sporazum. Glavni odbor se ne čuti pozvan, da ocenjuje sam svoje delo za konsolidacijo razmer v udruženju, to so že naredila naša sreska društva in sekcije in zadnji besedo o tem našem delu bo izgovorila naša glavna skupščina.

Posredovanja izvršnega odbora na zahtevo sekcij:

V vprašanih splošnega značaja	15
V osebnih vprašanih	223
Na osnovi privatnih pism	303
Vseh predmetov	541

Listi.

Težka situacija v našem Udruženju je vplivala zelo nepovoljno tudi na naše liste. Naklada je padla in tudi plačevanje je bilo zelo slabo, tako, da imamo po priobčenem obračunu na »Narodni prosveti« in »Učitelju« občuten deficit, a pri »Jugoslovenčetu« majhen deficit. Dolg naročnikov pa znaša nad 1.000.000 Din. Ako se more za tako stanje upoštevati izgovor naših članov, da je to nastopilo zaradi omajane vere v naše udruženje, potem je treba danes storiti vse, da novi odbor to težko dediščino čim prej likvidira. To se mora storiti čim prej, kajti uspešna likvidacija teh dolgov bi pomenjala za naše udruženje občuten skok v višino ne samo v gnotnem, pač pa tudi v avtoritativnem pogledu. Gnotno bi se udruženje okrepilo v toliko, da bi vse članstvo prav hitro občutilo vidne koristi. Mnogi, sedaj neizvršljivi naši načrti bi postali v bližji bodočnosti mogoči in izvršljivi. Ampak za to je potreben skupen in složen napor, krepka disciplina, pričenši pri poedincu in sreskem društvu, preko sekcij do glavnega odbora. Verujemo v sloga in verujemo tudi, da more sloga doseči vse.

Administracija.

V tajništvu udruženja dela poleg tajnika tudi pomočnik. To je potrebno z ozirom na vse večji obseg dela, intervencij in korespondence. V kolikor se bo delo pomnožilo, ni izključeno, da bo potrebna nastavitve tipkarije. Najresnejše delo opravljajo štirje upravni listov. To delo je veliko in zelo važno. Vse vključbe in ekspedicija listov se mora izvršiti točno in o pravem času. Poleg tega imamo ekspeditorja, katerega dolžnost je, da drži v redu zalogo.

Dom in knjižnica.

Promet našega doma je velik in prinaša lepe dohodke. V domu se vzdržuje red in snaga, kakor pri pohoštvu, tako tudi pri perilu. Knjižnica, ki v današnjih razmerah razpolaga le s skrcenimi gnotnimi sredstvi, ni mogla mnogo narasti. Vendar se v okvirju teh sredstev vršijo nabavke.

Naše ustanove.

Od naših ustanov imamo omeniti tudi Jugoslovansko učiteljsko kreditno zadrugo. Ta sicer nima organske zveze z našim udruženjem, ampak se vodi pod našo streho in se nadejamo, da bo v bodočnosti vršila svojo misijo in nudila učiteljstvu pomoč v nujnih primerih.

Končujemo to poročilo s proračunom in obračunom ter izvršujoč s tem svoj triletni mandat prosimo, da se to poročilo sprejme in da se nam da razrešnica.

Risarski tečaj za obrtno-nadaljevalne šole

Obrtno ris. tečaj, ki je trajal od 2. julija do 22. avgusta na sred. teh. šoli v Ljubljani, je obiskovalo 29 udeležencev, med temi so bile 3 tovaršice in sicer: Bandel Marija — Št. Vid n. Ljubljana, Bergar Vinko — Toplice pri Zagorju, Bertonec Vlado — Maribor, Bizjak Mirko — G. Radgona, Flegar Avgust — Dob. pri Vel. Laščah, Gerlanec Bogomil — Celje, Hajnsček France — Št. Jurij pri Celju, Hlebec Franja — Cerklje ob Krki, Iglar Jožica — Smartno pri Slovenjgradcu, Iglar Rajko — Slovenjgradec, Jereb Bogomir — Rajhenburg, Klun Franc — Zagorje, Knapič Viktor — Zalec, Kokotec Janko — Stara cerkev, Kus Bogomil — Št. Rupert, Laharnar Ivan — Dobrava, Oman Oto — Ljubljana, Prelog Mihael — Celje, Pretner Ivo — Dol pri Hrastniku, Rostohar Drago — Litija, Sancin Franc — Ptuj, Šlibar Anton — Sv. Gora pri Litiji, Snuderl Ljubo — Braslovce, Šubert Lojze — Cerklje ob Krki, Tauffer Venceslav — Litija, Turk Stane — Metlika, Vidic Franjo — Smartno pri Litiji, Vilfan Maks — Metlika, Zemljič Branko — Celje.

Tečajniki smo stanovali ali v Akad. kolegiu ali privatno, nekateri pri znancih, nekaj se jih je pa vozilo z vlakom. Omenimo naj, da nas je bilo izmed 29 udeležencev iz sreza Celje 6. Navala v tečaj ni bilo, saj se pač ni lahko odločiti, da žrtvuje učitelj vse počitnice. Zato bi bilo prav umestno, da se prične prih.

leto tečaj že s 1. junijem, tako, da imajo tečajniki vsaj mesec dni počitnic. Po izjavah tečajnikov so znašali stroški posameznika pri največji štednji do 1800 Din, kar vsak v današnjih razmerah prav težko daje, posebno če pomislimo, da jih je bila večina poročenih in morajo tako voditi dvojno gospodinjstvo in plačevati dvojno stanarino. Ban. uprava je sicer tečaj tudi materialno podprla, da se je krila vsaj tretjina izdatkov. Tudi zbornica za TOI je prispevala vsakemu tečajniku po Din 100. Predavanja so se vršila dnevno od 8. do 13 ure, tu in tam tudi popoldan, ogledali smo si tudi plinarino, tob. tovarno in obrtno razstavo v Št. Vidu. Za starejšino tečaja je bil izvoljen tov. Gerlanec iz Celja, ki je skrbel, kolikor se je pač dalo in smelo, da so bili vedno vsi preskrbljeni s potrebščinami. Razrednik je bil g. dr. Kline, ki nam je bil tudi prav vedno na razpolago z nasveti in z vsem, v čemer nam je le mogel ugoditi. Tečaj je vodil načelnik VIII. odd. kr. b. uprave g. inspektor Presl, ki je skrbel, kolikor je največ mogel, da se je tečaj uspešno zaključil. Tečaj sam je trajal prav za prav do 22. avgusta, a smo uredili sporazumno z gospodi predavatelji tako, da smo ure od 14. do 22. avgusta nadoknadili že prej v popoldnevih. Res je bilo treba vztrajnosti in mnogo volje, saj vsi vemo, da smo prav potrebni oddiha počitnic, ki so tako često marsikomu v spodtiko. Kdor pa pozna delo narodnega učitelja,